

Hayat

*Hayata. daima hayata.. dün-
yaya daha çok hayat katalım!...*

Nietzsche

Cilt I. 30 Eylül 1929. Sayı:140

Müşahade:

Köylü İktisadiyatı

İstatistik Umumî maddürlü-
ğünün neşrettiği külliyyatın dör-
düncüsünde nüfusumuzun dörtte
üçünden fazlasının köylü oldu-
ğunu görmekteyiz. Filhakika
Mösyö Jakar nahiye ve köyler-
deki nüfusumuzu 5,480,000 i
kadın olmak üzere 10,354,000
olarak tesbit etmektedir. Geriye
kalan 3305000 kişi de, 1595000 i
kadın olmak üzere, şehirlidir.
Bu demografi vaziyeti Türkiye
iktisadiyatı mesnedinin doğru-
dan doğruya köylü iktisadiyatı
olduğunu sarahaten göstermek-
tedir.

Diğer taraftan 14,000,000
halkımızın gene bu istatistik-
lerde 7,000,000 dan fazlasının
da kadın olduğunu görmekteyiz.

Şu halde umumî iktisat vaz-
iyetimizi tetkika başlarken vaz-
edecğimiz sualler kendiliğün-
den taayyün etmektedir: Türki-
ye de köylü ve kadın sayı ne
suretle kullanılmakta ve bur-
dan ne neticeler alınmaktadır?

Köylülerimizle temas eden-
lerin hemen ekserisi bilirler ki
köylünün çektiği sıkıntı kendisine
lâzım gelen istihsal vasıtalarını
temin etmek müşkülâtından

ileri geliyor. İstihsal vesaiti
meyanında belli başlıcası da
sermaye ve binaenaleyh kredi
meselesidir. Gene görgülerimizle,
işittiklerimizle biliriz ki köylü
kendisine lâzım gelen krediyi
çok defa %200 pahasına bile
tedarik edememektedir. Mem-
leketimizde hiç bir istihsal sa-
hası bilmiyoruz ki %20den fazla
irat getirebilsin. Vasatî olarak
bunu hatta %12 ye kadar
tenzil etmek lâzım gelir. %20
ile kredi bulan köylünün normal
kazancı o'an %12 ve azamî
%20 ile bu farkı nasıl karşı-
layabildiğini çok derin ve
esaslı surette düşünmek zaru-
retindeyiz.

Bu fark ya toprağının sa-
tılmasile, ya öküzlerini elden
çıkarmak ve ya gelecek seneler
üzerinden gene felaketli bir
tasfiyeye tabi olacak borçlarla,
yahut köylüye yalnız çok ba-
sit bir gıda temin ederek
başkaları hesabına azamî istis-
mar edilen sayı ile karşılanmak-
tadır. Köylü, toprağını veya
öküzünü satarsa bir ocak yıkı-
lacak, bir iktisadî hücre mahv-
olacak, ve binnetice iktisat sa-

hamız daha darlaşmış buluna-
caktır. Sayinden istifade ede-
miyen köylünün vaziyeti de
tamamen aynıdır.

İktisadî refahımızın belli baş-
lı mübeşşirleri, yıkık köylerin
yavaş yavaş imara doğru gitme-
leri, köylü kıyafetinin düzelme-
ğe başlaması ve nihayet bir iki
sene kuraklığa tahmmül ede-
bilecek köylü tasarrufunun
meydana gelebilmesinden iba-
rettir.

Şehirlerimizin vaziyeti doğ-
rudan doğruya köylerin ve köy-
lülerin iktisadiyatına merbut
bulunduğu için bunların irae
edecekleri vaziyet herhangi bir
şekilde makûs surette tezahür
eder, ve yahut biri sabit iken
diğeri ilerlerse Türkiye iktisadi-
yatında hakikî servet esaslı
surette çoğalmış addedilemez.
Vaziyetin izahı nihayet servetin
mahalden mahale, elden ele
tebeddül etmekte veya toplan-
makta olması ile izah edilebilir.

Umumî refahın mütenasip
tezayüdü görülüyor ki istihsal
vasıtalarının, başta kredi olmak
üzre, demokratlaşması, yani tah-
sil gibi köylünün önüne götü-
rülmesi ile kabildir.

Bu hususta bankalarımızın çok büyük vazifeleri vardır. Bizde bankacılık, ecnebî sermayeyle ve ecnebî kafasile başlamıştır. Bu sermaye ve kafa, her şeyden evvel, yalnız sermayesinin en uzak ihtimaller karşısında bile tehlikeye düşmemesini ve sermayelerine azamî faiz kazanabilmeği istihdaf etmiştir. Bunların açtıkları kredi, yalnız bu krediyi mevcut malları ile her zaman kat kat ödeyebilecek adamlara mahsustu. Memleketin vaziyeti umumiyesi, refahı iktisadisi kendilerini alâkadar edemezdi. Halbuki kredi demek, esasen mevcut servetin bir kısmını harekete getirebilmeğe yardım etmek demek değildir. Daha ziyade doğan veya doğabilen bir servete itibar etmek, onun tahassül etmesine bugünkü vesaitle çalışmak demektir. Teessüs eden millî bankalarımız, arkalarında bu an'aneyi ve taamülü görmedikleri için, memlekete yabancı sermaye ve unsurun kendisine düstur ittihaz ettiği usullerin malesef aynısını kabul ettiler. Bugün iyi bir banka müdürü, nihayet mümkün mertebe çok zengin adamlara mevcut servetlerinin muayyen bir kısmı nisbetinde kredi açarak müesseselerine kâr temin edebilenler olmuştur. Muhitinde çalışanları, çalışabilecekleri tabiat ve sayı servet haline koyabilecekleri koruyacak müesseselerin müdürlerine pek nadir tesadüf edilmektedir. Mevcut bütün bankalarımızla bugün muamele yapanların esamisi neşredilebilmiş olsaydı görecektik ki muhtelif bankalarda aşağı yu-

karı hep aynı isimlere tesadüf ediliyor. Bu zatler bankalar için tanınmıştır, mecut ve çok defa gayri menkul servetleri kendilerine avans edilen parayı bir iki misli ile kapatabilir. Bunlar aldıkları parayı, ilk faiz ve komisyonunu artırarak, ikinci ellere vermekte ve ikinci ellerden de üçüncü ellere ve nihayet köylüye ve köylülere kadar işte bildiğimiz bu % 200 ile vasıl olmaktadır. Şu halde muayyen bir sermayenin saii ve tabiatle birleşerek servet haline gelebilmesinin bütün normal kazançları hep bu ellere tevzi edilmekte, ne sermaye sahibi, ve ne de saii sahibi karşı karşıya gelerek sermaye ve saii servetlerinin hakikî menfaatini elde edebilmektedirler.

Hayat pahalılığı mı, işte siz bu muammanın bence en mühim sebebi! Muayyen bir saii sahası üzerinde bu saii mahsulünün tahammül edemiyeceği kadar iddialar... Bu iddialar bir taraftan saiden, ve bir taraftan müstehlikten çıktıkça ister istemez hakikî mesai erbabı saiiilerinden bizar olacaklar ve müstehliklerde mütemadiyen ücretlerinin tezyidini isteyeceklerdir. Hayat pahalılığı denen hadise, bir memleket dahilinde işte saii ile sermaye, istihlal ile istihlak arasında ki bu muvazanesizlikten ve itiratsızlıktan meydana çıkar.

Komşumuz Bulgaristanda, aynı para ile, bizde elde edilen ve kendi mahsulümüz olan bu eşyadan daha fazla eşya temin edilebildiği bir hakikattir, ve Bulgaristan kendisinde olan bu hakikati sermayenin demokrat-

laşmış olmasına ve istihlakın tanzim edilmiş olmasına medyundur. Oracıköye kol budak salmış kooperatiflerinin meşkûr köylüye sayının kârını tan kendisine bırakacak suret sal vasıtalarını kolaylıkla etmektedir. Kooperatif mes bizdeki sureti halli, bu işi yabilecek pratik adamları garistanda bu nevi müessesiciinde üç ve yahut a çalışabilmelerine müteve İlk mekteplerimizin fedagüzide muallimleri, her dukları yerde, bu işi öğrenenlerin kendilerine recekleri usullerli tatamim ve tatbik edel Muğlak, mudil meselele defa şekli halli işte bu basit olabilir.

Kadın sayimize gelince saat mesaiyi bile heder edecek vaziyette bulunan yemizin bu meseleyi de, l tan ev san'atlarına a ufak kredilerle, kadın mektepleri ve bilhas ve gece dersleri ile tem bilmesi kabil ve mümkün

Bunun içindir ki Cüm Maa'ifi, bilhassa geçendenberi san'at mektep gece kurslarına hususî bimiyyat atfetmektedir.

